

قرآن معلمی

چو جو قله قرآن کریم تعلیمی تسهیل و تجوید مسأله لرینی عملی بر صورتده
تفهیم مقصدیله ترتیب اولنوب دارالمعلمین و دارالمعلماتلر ایله مکاتب سلطانیه
و ابتدائیه ده اوقودولماسی معارف عمومیه نظارت جلیله سنجه تنسیب
اولونمش و مندرجاتی باب والای فتواپناهی تدقیق مصاحف شریفه
و مؤلفات شرعیه هیئت علیه سی طرفندن بالتدقیق
طبع و نشری موافق کورولمشدر

مجلس معارف اعضاسندن
محمد خالمد

مقدمه

الحمد لله الذي انزل القرآن وامر بنحريه و تجويده عباده والصلاة والسلام على من امر بترتيبه وبين لنا ان تعليمه وتعلمه اعظم عباده وعلى آله وصحبه الذين نالو بحجمه وتدوينه وحفظ حقوقه الحسنی وزياده

انسانلره دوعري يولى كوسترن ، انسانلنى ظلمتدن نوره چيقاران ، ايمان ايدنلرى دنياده وعقباده على ومسموع قیلان قرآن عظیم الشان جناب ارحم الراحمين طرفندن حبيب اكرمه لفظيله ومعناسيله انزال بيورلمشدر . اوقويوب احكاميله عمل ايتك بوينزمه بورجدر .

قرآن كريم مادام كه اللهمك كلاهيدر ؛ هر مؤمن اكا حرمت وتعظيم ايله مكلفدر . قرآن مينه ايديله جك حرمتلردن برى انى غلطدن ازكيدن عارى اوله رق خواجه كاشنان صلى الله تعالى عليه وسلم افندمن حضرتلرينك اصحاب كرامنه تعليم ايتدكلرى كبي اوقومقدرد . اسلاف كرام بومهمه يي تايمين ايجون اوچ واسطه يه مراجعت ايتشلردر : بولردن برنجيسى واك مهم واك مفيدى قرآنك كيفيت ادا وصورت تلاوتى - اعمالره اوكره ديلديكى وجهله - شفاهاً تلقين ايتمكدر . صدر اسلامده قرآن كريم بووجهله تعليم اولنشدى . (قران فم محسندن اوكره نيلىر) كلامى بومعناي افاده ايدر .

ايكنجيسى مصحفدن يعنى ايات مكتوبه يي يازيلردن اوقومتقدر . بويول ؛ استاددن شفاهاً اخذ وتعلم ايتمش بولونانلرك كندى كنديلرينه قرآن اوقويه بيلمه لرينه وحفظنه موفق اولانلرك ده اونوتامالرينه خدمت ايدر .

اوچنجيسى علم تجويد و قرائت تعليميدر . علماي قرائت ، قران مينك اداسنه متعلق تقبعات اجرا ايده ايده بر طاقى عمومى يعنى احكامى قرآنك هر طرفنده جارى ديكر طاقى خصوصى يعنى حكملرى بعض مواقعه منحصر برطاقم قاعده لر استخراج ايتشلردر كه بوقاعده لرك هيئت مجموعه سندن (علم تجويد وادا) وجوده كلشدر . قرآنندن بعض سوره لرى فم محسندن ، يعنى ابي قرآن اوقويان بر ا-تاداك اغزندن ، آلان برطالب تجويد قواعدنى اوكره نجه هنوز تعلم ايتمه دكلرينده دوعرو اوقويا بيلير .

اوانلده فن قرائت اربابی وصییان معلملری قرآن اوقوتمق خصوصنده بوسائطك اوچنده مراجعت ایله نشر قرآنه بحق خدمت ایتمش اولدقلری حالده صوك زمانلرده اهل تعلیم آزالارق ابتدا کایشی کوزه اوقوتمق، صوکراده اغزی هیچ قرآنه باقیشدیرله مامش، غلطده رسوخ و مالک پیدایتمش اولان چوجوقلرك خطا لرینی تجوید از برله تهرک دوزه لئک کبی چیقماز بریوله صابلشدر. حالاً امر تعلیمك اصلاحی خصوصنده یاپیلاجق شی قدما نك اثرینه اقتفا ایتمك، سالف الذ کروسائط نلشینی برلی یرنده استعمال ایله کسدرمه وصاغلام بر اصول تعقیب ایلمکدر.

معلوم اولدینی اوزره پک یقین وقته قدر مکتبلر مزده تورک الفباسیله اوقومغه ابتدا ایدن چوجوقلریمز الفبایی بیتیرر بیتیرمز قرآن کریمه باشلادیلردی. بونده هیچده اصابت ایدیلهمدیکنی، قولاغی، اغزی و کوزی الیشدیره جق حاضرقلار، تمرینلر یاپیلمادقجه طوغریدن طوغری به مصحف شریفدن قرآن اوقودیلامدیغنی تجربه کوستردی. بعض ذوات بومقصده خادم رساله لر یاپیلر. انجق اصولدن بحث ایدن اولمادی. تدریسات ابتدائییه مدیریتده بولندیغم ائنده، حسب الوظیفه، اجرا ابتدیکم تتبعاتدن یشو نتیجه یه واردم که ای بر اصول تولمادقجه نه معلمک علمندن نه ده قرآن اوقوتمق ایچون یاپیلان رسالردن تماماً استفاده ایتمک ممکن دکلدرد. بوقاعته بناء اقتدار سزلغمه باقیهرق بوخیرلی ایشده اوک ایاق اولدم. بضاعه مک، تجربه مک کفایتسز لکنی علم قرائنده کامل بعض ذواتک و الفبا و قرآن تعلیمنده ماهر بر ایکی معلمک معاونت لر یله تلافی به چالیشه رق قرآن کریم اوقوتمق ایچون اك مفید بولدیغم اصوله توفیقاً «تعلیم القرآن» نامنده بر رساله ترتیب ایله برابر بو رساله نك و علی الاطلاق قرآن کریمك اصول تعلیمنی بیان ایتمک ایچونده بو «قرآن معلمی» نی یازدم.

تعلیم القرآنك ترتیبنده کوزه تدیکم نقطه لر شونلردو :

(۱) قاعده یه مثال بولق یرینه قاعده یی مثالدن چیقارمق ؛ بونك ایچین درسلرده تمرینلر باشه کچیریلدی، تعریفات تأخیر اولوندی.

(۲) تورک اولادینك استعدادینه تورک شیوه سنك، تورک الفباسنك، تورک یازیسنك ایجاباتنه کوره الك قولای تعلیم اولونابیله جك مسائلی ایلك درسله آلوب تدریجاً کوجا رینه دوغرو کیتمک واک مشکل اولانلری صوکلره راقق

(۳) هر درسی بر قاعده نك تعلیمه حصر ایتك
طوبولوجه تعلیمی فائده لی ویا یکدیگر نندن تفریقی متعسر برایکی قاعده یی جامع اولان
بر قاج درس بوندن مستنادر .

(۴) درس لر ؛ طلبه نك اشاعیکی درس لر ده اوکر نه جک لری مسائلدن خالی اولمق :
برنجیدن سکزنجی ادغام درس نه قدر اولان تمریناتك هیچ برنده مدغم ؛ اوتنجی الف
ممدوده درس نه قدر اولان تمریناتك ممدود الفی واون النجی درس نه قدر اولان تمریناتك
ممدود ضمیری حاوی الفاظ جلیله بولونمامسی کبی .

(۵) هر تمرین کندن اولکی درس لر ده کی مسائله تعلق ایدن امثله یی ده جامع بولنق که
بولنکله کچمش درس لر تکرار و اخطار فائده سی تحصیل ایدلمشدر .

(۶) تمریناتك الفاظ قرآنیه دن خارج برشی قولنامق

(۷) تمام آخط عثمانی ايله یازلمش اولان مصاحف شریفه یی دخی چو جوقلره او قوده بیلمک

(۸) هنوز تجوید قواعدینی کورمه مش کو چوک چو جوقلره چوق یاردیمی اولاجنی
تجربه ايله تأید ایدن قدیم تجوید لی حرکه یی احیاء قوللانمق

(۹) تورک چو جوقلرینك مخرج وصفلرینه رعایتله او قویا مادقلری ویا بری بوندن
آییرد ایتمه دک لری ا ع ث س ص و امثالی حرف لر ايله قلقله ، غنه کبی تورک لره مجهول
بعض اوصاف ايله متصف حرف لری حاوی مثال لری ممکن اولدینی قدر چو غالتق
وتکرار ایتك .

سالف الذکر ایکی رساله دن (تعلیم القرآن) رساله سی - که مع تمه یکر می الی تمرینی
و (والضی) یه قدر سور جلیله ايله نماز ده او قونان ادعیه و صلوات و سائر ه یی حاویدر -
مکاتب ابتدائیه و سلطانیه ده هنوز قرآنه باشلاماش اولان برنجی صنف شاگردانه
او قودیلایققدور .

تعلیم القرآن ده کیلرله دیگر بعض تمریناتی و تجوید قاعده لرینی و معلم لره مخصوص اصول
و ایضاحاتی محتوی بولونان بو (قرآن معلمی) رساله سی ایسه درالمعلمین و دارالمعلمات لر ده
و مکاتب ابتدائیه نك بشنجی و النجی و مکاتب سلطانیه نك در دنجی و بشنجی صنف لرنده تجوید
اوکره تمک ایچون او قودیلایق و علی الاطلاق قرآن معلم لرینه رهبرک ایده جکدر . انجق
مکاتب مذکور ه نك برنجی صنف لر یله تجوید او قویا جق صنف لری اراسنده کی صنف لر ده قرآن
او قو مقدمه بولونان اطفالک تجوید دن استغفارینه امکان متصور اولمادیغندن قرآن معلمک

قسم اولنده مندرج تجوید قاعده لرینک بلامهال و تدریجاً بوصفیلر طلبه سنهده اوکره دیلهرک
بووجهله شاگردانک اصل تجوید صنفلرنده کوستریلهرک اولان قسم ثانی یی آکلایه بیلهرک
معلومات ابتدئیه ایله تجهیز یی دخی معلم اقدیلرک جمله وظائفنددر .

اصول تعلیم

ایضاح سابقدن مستبان بیوریلاجنی اوزره (تعلیم القرآن) رساله سی مبتدیلره قرآن اوقومق
و بورساله مزدخی قرآن اوقومقده بولونان طلبه یه تجوید اوکیرتمک ایچین تعلیم ایدیلهرک
هرایکی مقصده کوره تعقیب اولنه جق تدریس اصولاری آیری آیری ایضاح ایدیلهرک .

مبتدیلره تعلیم اصولی

معلم اقدی (اولاً) درسک موضوعنه دائر ترتیب ایده جکی مهمل محالری اغزند
سویله یوب یازمه رق، طلبه دن برقاچهنده سویلدوب یازدیرارق برئمارسه یاباره . (ثانیاً) تمرینده کی
الفاظ جایزه فرقانیه یی [طلبه یه کتاب آچدیرمیه رق] اغزند اوقور ، یازار و طلبه سنک
برقاچهنده اوقودوره یازدیرر . (ثالثاً) رساله یی آچار و شسا کردانهده آچدیروب
ابتدا کندی اوقور [اوقورکن حرفلری حرکه لری بللی ایتلیدر] بعده طلبه دن هر برنه
آیری آیری اوقودور و خطالری کندیلرینه تصحیح ایتدیرر . ممکن دکل ایسه بالذات
تصحیح ایدر .

مثال اوله رق اوچنچی کسره تمرینک نصل تلقین اولوناجنی معلم اقدینک طرفندن
اکلادالم :

(۱) حرفلرک سسلرینی بیلورسکیز . آغزیمی آچیه جغم ؛ حرفلرک سسلرینی چیقاریرکن
بالکیز دوداقلریمی آچیه جغم . آلت دوداغمی ده برآز اشاغی دوغرو قیراجغم . بو حالده
حرفلری قیسه قیسه اوقویاجغم ؛ دیکله یک ! ا ب ت ث .. ی . بردها اوقویاجغم ؛
دقتلی دیکله یک ! ا ب ت ث .. ی . اشته حرفلری بویله اوقویوشه (اسره ایله اوقومق)
دیرلر . حرفلری اوستون اوقومه یی کچن درسده اوکرنش ایدیکیز ؛ بو اوکا بکیزه میور .
ایچه فرق ایتدیز ایچین حرفلری برکزه اوستون برکزهده اسره اوقوییم : ا ا ب ب
ت ت .. ی ی .

- [طلبه دن برینه خطاباً] سزده الفبا حرفلری اسره ایله اوقویکنز !
- [چوجوق اوقور] ا ب ت ث ج . الیرر .
- [دیگر برشا کرده خطاباً] دوام ایدک !
- خ د ذ ر ز . کافی .
- [اوچنجی برشا کرده] الت طرفی اوقویک !
- س ش ص ض [بووجهله برقاچ شا کرده دها اوقودور]
- (۲) تحتیه درت دانه حرف یازیورم : ج د ک ه
- [طلبه دن برینه] بو حرفلری اوقویک !
- جیم دال کاف ها
- سز حرفلرک اسملری سویله دیکنز . بن سسلری ایسته یورم .
- ج د ک ه
- هانکی حرکه ایله اوقودیکنز !
- اوستون ایله اوقودم .
- بر حرفی اوستون اوقوتیق ایچون نه لازم دی ؟
- اوزرینه اوستون اشارتی قویق لازمدر .
- بو حرفلرده اوستون اشارتی وارمی ؟
- خیر اقدم .
- او حالده اوستون اوقویا مایا جقسکنز . بشقه تورلو اوقویک !
- ج د ک ه
- فصل اوقودیکنز ؟
- اسره اوقودم
- نه دن اسره اوقودیکنز .
- بودرسده بزه حرفلری اسره ایله اوقومه بی تعریف بیوردیکنز ؛ انک ایچین اسره اوقودم .
- اشارتی اولمایان حرفی مطلقاً اوستون اوقویا مادیفکنز کی مطلقاً اسره ده اوقویا مازسکنز .
- او حالده اسره ایچین ده بر اشارت لازم اولیور . لطفاً بونی ده او کره دیر میسکنز .

— اسره ايله اوقوناجق حرفك الننه طبقى اوستون اشارتى كې بر اشارت قونور. بوكا
«اسره اشارتى» ياخود يالكنز (اسره) ديرلر. هانكى حرفك التنده بواشارتى كورورسه كنز
اونى اسره ايله اوقويكنز؛ باشقه درلو اوقومايكنز؛ بوتهر يمه كوره تاختاده كى حرفلىرى
اسره اوقوتقى ايچون نه ياپارسكنز؟

— التلرينه اسره اشارتى قوروم: ج د ك ه
— آفرين اوغلم. [طلبه يه خطاباً] تاختايه باشقه حرفلىر يازمه جنم: خ ب م م
ل ل . . . [شاكر داندن برى قالدوروب] بونلىرى اوقويك!

— خ ب . . . لام.
— صوكده كى لامى سسيمه اوقويك!
— اوقويامام اقدم.
— نهدن اوقويامازسكنز!
— حر كەسى يوقدر. حر كەسىنى قويارسه كنز او وقت او برلىرى كې انى ده
اوقورم اقدم.

[بوندن صوكرا معلم افندى بر شا كردى دها قالدوروب آغزندن اوستون واسره ايله
برقاج حرف اوقور. بونلىرى چوجوغه يازديرر. عين تمرينى ديكر برايكى طالبه دها
ياپديرر: معلم افندى اوقور، شا كرد يازار.]

(۳) افنديلر آرتق تعريفات بيتدى. شمدى اصل درس مزى اوقوياجنم. كتابه باقمايك!
بنى دكليك! [اوقور]. ا ر م ع و ج . . ر ض ي ه قدر. [بويله جه رضى ايله ادم
اره سنده كى الفاظ جليله يى اشاغيدن يوقارى يه يوقايدن آشاغى يه طوغرى وياقارماقاريشيق
اوله رق برقاج كره اوقور].

(۴) [تكرار بونلىرى برر برر اوقور، اوقودجه تاختايه يازار وحر كەلىرى وضع ايدر]
ا ر م ع و ج . . ر ض ي

(۵) [طلبه دن برى قالدوروب] بن اوقوياجنم؛ سز يازيكنز: ا ب ت
— ا ب ت

— پك كوزمل اوغلم. با حرفى كنديندن صوكرا كلن حرفه يتيشير. يتيشدير بور.
— ا ب ت

— شمدى ده يازا جنم. يازدقلىمى اوقويكنز! [يازار:] ا ت ر ي س د . .

[چوجوق بونلری اوقور. صوکرادورت وبش رقلریله بیان ایتدیکمز بو اوقویوب یازمه ممارسه سی برقاچ شا کرده داها پادیریلیر].

(۶) بوندن صوکر معلم اقدی کتابلربی آجدره رق اوچنجه تمرینده (ارم) دن (رضی) به قدر اولان کلمات لطیفه بی طلبه دن هر برینه آیری آیری اوقودور وچوجوقلرک حرف وحرکه به واوکرندکلری دیگر مسائله تعلق ایدن یا کلشلقلربی ممکن اولدینی قدر کندیلرینه تصحیح ایتدیره رک و دیگر خطاری شو حرفی قالین بو حرفی اینجه اوقو! کبی تنبیهات و تعریفات ایله بالذات تصحیح ایله به رک درسه نهایت ویرر .

§

مبتدیلره تعلیم خصوصنده توصیه ایتدیکمز سالف البحث اصول — که معلم و متعلمک مجموع و حقیقی مثاللری شفاهاً اوقومه سی، اوقودیغنی یازماسی، صوکراده کتابدن اوقوماسی اساسلریته مستتدر — عمومی اولوب هر درسه تطبیق اولونا جقدر. آنجق بعض تمرینلر واردر که آنلرده کی الفاظ جلیله نک قسم اعظمی طلبه به یازدیرمق ممکن اولامایه جغندن ویاخود الفاظ مذکور نک آغز دن بلله دله سی کفایت ایده جکندن بویه درس لر ایچین اصولک تعدیلاً و تخصیصاً تطبیقی ضروری اولور .

بر درسک معلم قسمنده چوجوقلره اوکره دیله جک مسائلک تعدادیله اکثفا اولونوب اصولدن هیچ بحث اولونماش ایسه اودر سده عمومی اصول عیناً تطبیق اولونمالی. واکر خصوصی بر اصول کوسترلش ایسه درس او اصوله توفیقاً اوقودولمالیدر .

§

بخی ا کمال ایتمش اولوق ایچین معلم اقدیلرک هر وقت رعایت و هر درسه تطبیق ایتهلری لازم اولان بعض مهماتی تذکیر ایله بی ده فائده لی بولویورز :

- (۱) تعلیمده بای حال مخارج حروفه و تجویده رعایت ایدیله لیدر .
- (۲) بر درس ایجه اوکره دیله دن دیکرینه کچلمه ملیدر [*] عکس تقدیرده ایکی ، اوج، درت ودها زیاده قاعده نی بر در سده بلله مک مجبوریتنده قالان طلبه اضعا ف مضاعف مشکلاته معروض و بالتیجه موفقیتسز لکه محکوم قالیر .

[*] بو خصوصده اکثرته اعتبار اولونور ؛ نه برایکی ذکی طالبک اوکر نه سی درسی کچمکه نه ده برقاچ استعدادسز شا کردک اوکره نه مه سی در سده طور مغه سبب اولاماز. معلمک وظیفه سی اصولی دائره سنده اوکر نک ایچین کوچی یتدیکی قدر چالشمقدر . مطلقاً اوکره تمک دکلدیر . چونکه هر کس نصیبی قدر اوکره نور ؛ استقلدیکی قدر دکل .

منفرداً تعالیم اولونان ذکی برطالب هیچ زحمت چکمه رک هر در رسیده بر تمرین اوقویله بیلیر؛ فقط اکثریت بلکه بوکا مقتدر و علی الخصوص غلبه لك صنفلرده بنون چو جو قلمری بر در رسیده دیکله یه بیلیمک متیسر اولامایاجنی جهته برنجی درسی دورت ویا بش، ایکنجیدن بیرمنجی یه قدر اولان تمرینلری اوچر ویکرمنجیدن سوکرا کیلری ایکیشر قسمه بوله رک هر قسمی بر در رسیده اوقوتی بک مناسب اولور. بو حالده درس لر بر آز آغیر کیده ره فقط نتیجه و وصول قولایلایشیر. شوکا تماماً امین اولمالیدر که توصیه ایله دیکمز یوله والضحی سورة شریفه سنه قدر اوقودیلان طلبه قرآنک هر هانکی طرفی اولور سه طوغری اوقویه بيله جک بر قدرت کسب ایدرک سنه لرجه اصولسز، تجویدسز اوقویوب ذرت بش ختم ایندیرمش اولان طلبه به وجوه ایله احراز تفوق ایدر.

(۳) هر تمرینده مثاللری کلدجه کچمش درس لرک تطبیقاتی یابدیر یله رق چو جو قلمرک معلومات مکتسبه سی تکرار و تقویه ایدملیدر.

(۴) کله لر بالطبع حجا ایله اوقونه جق ایسه ده حجا الف اوستون (أ) سین اوستون (س) کی سسله دکل بلکه ذهنی و درونی اوله رق یابدیر یملیدر.

(۵) مبتدیلر کلماتی ترکیب ایدن محالری کسبک کسبک اوقورلر: (مِنْهُمَا) بی (مِنْ) (هُ) (مَا) اوقود قلمری کی. بو حال اعتیاد ایدیله مک ایچین چو جو غه منقطعاً اوقودینی کله لر دوزکون اوقویجه یه قدر تکرار ایتدیر یله لیدر.

(۶) قرآن کریمک برادای لطیفی و برغضای مخصوصی واردر. چو جو قلمر بوادا ایله قرآن اوقومغه آلدیر یملیدر؛ چونکه بو، هم حسنی هم یسری موجبدر.

(۷) خفیف حجا ایله باشلایان کله لرده متعاقب محالرکده خفیف و ثقیل حجا ایله باشلایانلرده سوکرا کیلرکده ثقیل تلفظی تورکجه نک آهنگی اقتضاسندن اولدینی ولسان تسکلمده متداول عربی و فارسی واجبی کله لرده بو آهنگه تابع بولوندیگی حالده الفاظ جلیله قرآنیه بویه اولمایوب - تعذر موقعلری مستثنا اولق اوزره - انلرده قالین وایجه اوقونان حرفلر یکدیگری تعقیب، تعییر آخرله برکله ده هم قالین هم ایجه اوقونان حرفلر اجتماع ایده بیلیر. چو جو قلمر بویه کلمات جلیله یی لسانلرینک شیوه سنه اویدر ارق بک آهنگ اوقورلر: مثلاً (صَدَقَ) ده صاد قالین دال ایجه قاف قالین؛ (سُلْطَانُ) ده (سُلْ) ایجه (طَا) قالین (نُ) ایجه و (کَبَرَزَ) ده (لَ) ایجه (بَ) ایجه (رَ) قالین (زَ) ایجه

اوقوناجنى یرده هان چوجوق برنجى ايله ايكىنجى تىمما قالىن واوچىنى تىمما اينجه اوقور . معلم اقدىلر بويله شيوه قرآنه مخالف ادالرى تصحيح ايدىرك آهنگ يا كلشلقربنه ميدان وىرمامكه چوق چالشماليدىرلر .

۸) آغزىدن تعليمه اك زياده اهميت وىرىله ايدىر . شفاهى تعليم چوجوغلر سامعه سنى تربيه ايدىر ، دقتى آچار ، تقايد قابليتنى آرتىر ، بالتيجه آغزىنى قرآن اوقومغه آشىدىرر وكتابدن اوقور كنده چوجونى شيوه ايله تلفظ ايدىر بيلمك ايچىن چكه چكى ايكىنجى برزحتدن قورتارىر .

۹) مذاكره چوق فائده ايدىر . مکتبلر يىزمده مذاكره جيلر ، قالفه لر اولمادىنى جهته بوتقصانى تلافى ايچىن معلم اقدىلر مستعد فطىن چوجوغلردن هر برىنى ايكيشر اوچر ضعيف شاكرده مذاكره جى تعين ايدىرك انلرى يتشدىر مكه سى ايتلىدىرلر . (چوجوغلر درسى بربرىدن اوكره نىر) قول مشهورى بواصولك فائده سنى افهام ايتمكده در .

۱۰) چوجوغلر خطالرى نه قدر چوق اولورسه اولسون نه قدر تكرر ايدىرسه ايتسون حدت وشدت كوسترىلمه رك منشئى آراشدىر يلى وخطا تصحيح اولتلىدىر : مثلاً چوجوق (ص) نى (س) اوقويويورسه كچمش درسلىرده براقچ مفتوح صاد حرفى بولونارق اوقودىلور . بولرى يادوغرى و اوقور يا اوقوياما . اكر دوغرى اوقورسه اكلاشلىركه سبب خطا بيلمه مزلك دكل ، لىكه سزلكدر . اكر طوغرى اوقوياما زسه تعليم اولونور و باقىلر : اولكى درسلىرده دخى بوخطاده بولنش اولوبده بو دفعه خطا سنى درحال تصحيح ايدىر بىلدىكى تقدىرده خطا نك عدم حفظدن و قولاي قولاي تصحيح ايدىر مديكى صورتده تقليده قادر اولمادىغىدن يعنى ديلنك دونمه دىكندن ايلرى كلدىكى تىن ايدىر ؛ بو حالده دىنى دونونجه يه قدر تعليمه دوام ايتلى . اكر اولجه خطا يامامش ازلدىنى حالده بودفعه اسكىدن دوغرى اوقودقلىرى ده يا كلش اوقورسه خطا نك اثر نسيان اولدىنى اكلاشلىر . بعضاده خطا مجرد دقتسزلك اثرى اولوركه شاكرد بويله خطالرى هان دائما معلمك يوكسك سسلى براخطا بيله تصحيحه قادر اولور . معلم اقدىلر ؛ خطا لرك سوء حفظ ونسيان ، تقليده قابليتسزلك ، نقصانى محاكمه وعدم دقتك هانكىسندن ايلرى كلدىكى تفتحص ايدىرك اصول تعليم و تربيه نك وصاياسنه توفيقاً چوجوغلر قواى دماغيه و اعضاءى حسيه و نطقيه سنك ممكن مرتبه تربيه سى اسبابنه توسل ايتمه ايدىر .

تجوید تعلیمی اصولی

ایلك تعلیمت ختامندہ طلبہ تعلیم القرآن رسالہ سنده کی الفاظ جلیہ یی تجویدہ رعایتہ اوقوہ بیلیمك اقتدارینی کسب ایش بولونور . بوقدرت قسماً حرکه و اشارتک مدلوللری اوکره نلکه، یعنی (.) اشارتلی حرفک ساکن و (-) اشارتلی حرفک مدغم و (-) اشارتلی تعقیب ایدن حرف مدک ممدود اوقونه جنی بیلیمکه حاصل اولمش وقسمآدہ الری اینجه ویا قالین اوقومق کی هیچ بر علامته مستند اولیهرق مجرد ف استاددن اخذ ایله اکتساب ایدیلشد.

ایکنجی صنفه چیقمش اولان طلبه یه (والضحی) دن یوقاروکی سور فرقایه نك تلاوتی تعلیم اولوندینی صرمده برطرفدن یواش یواش تعلیم القرآن رساله مزه مذیل نمازده اوقوناچق ادعیه و صلوات ایله بین الناس نماز سورهلری دینلن قیصه سورهلر ایزرله دیلیر . دیگر طرفدن چوجوغک معلومات مکتسبه سی تجوید قاعده لری حالنده تثبیت اولتور . بوقواعدک دوغروندن دوغرویه معلم طرفندن تلقین ایدیله یه رک طلبه نك سعی واستخراجیله تأسیس اولماسی یعنی تکشیف طریقله اوکره دیله سی پک مفید اولاجغندن معلم اقدیلر امراتلیمده بواصوله رعایت ایتیلدرلر . مقصدی لایقیله ایضاح ایده بیلیمش اولمق ایچون برایکی مثال ایراد ایدم :

(۱) ایکنجی تمرینی طلبه یه اوقودالم برر برر اراشدیرالم . چوجوق (خ ض ص ط ظ غ ر) حرفلرینک قالین دیگرلرینک اینجه اوقوندیغنی بولوب سولر . متعاقباً اوچنجی و دردنجی تمرینلری اوقودالم . ایکنجی درسده قالین اوقونان حرفلرک هپ قالین و اینجه اوقونانلرک اینجه اوقونوب یالکیز (ر) حرفک بعضاً اینجه بعضاً قالین اوقوندیغنی اکلار و تتبعات و تدقیقات نتیجه سنده ، که بو بایده معلم اقدی رهبرلک ایده جکدر ، مفتوح و مضموم اولان را حرفک قالین و مکسور اولانک اینجه اوقوندیغنی چیقاریر .

(۲) برده بشنجی تمرینی اوقودالم . بونده ساکن اولان (را) لرک حکمنی اراشدیرالم : چوجوق ایلك تعلیم قوتیله بودرسده بعضیسنی قالین و بعضیسنی اینجه اوقوندیغنی بو حرفلرک جمله سی ساکن اولدینی ایچین تفخیم و ترقیقک سببی رانک کندنده دکل بشقه برشیده ارامق لازم کله جکخی نفرس و معلم اقدینک دالایله ماقبلنده کی حرفلرک حرکه لرینی تفتیش ایده رک

(ساکن اولان را حرفتک ماقبلی مفتوح و مضموم اولونجه قالین و مکسور اولونجه اینجه اوقوندوغنی) بولور .

(۳) بشنجی وانی متعاقب التنجی تمرینلری اوقودالم و ساکن حرفلری تفتیش ایدلم : هپسندمه سیس بلاحرکه ظاهر اولدینی حالده (ب) (ج) (د) (ط) (ق) حرفلرنده سکونی متعاقب سسده اوفاق برچالقاتی وارددر . بوندن مذکور حرفلرک ساکن اولدینی یرلرده دائماً بویله اوقونه جنی قاعده سی چیقارتیلیر . بونلر؛ ایلك تعلیمده طلبه یه تعریف و تلقین اولنمایان تجوید مسأله لریدرکه چوجوق قاعده لرینی بیلمدیکی بومسأله لرک تطبیقی مجرد معلمک شفاهی تعلیمی ایله اوکره نمش ایدی .

(۴) برده اون طقوزنجی مدفرعی تمرینی اوقودلم : چوجوق ایلك تعلیمده اوزون مد (-) اشارتک دوت الفلک مده علامت اولدینی اوکرشمش ایدی . مثاللر تتبع ایتدیریلهرک حرف مدلردن یاخود قصه مد (۱) اشارتندن صوکر اولاً اوزرنده (۲) یاخود (۰) اشارتلی حرفلرک یعنی ساکن حرفلرک ثانیاً همزه نک کله سی دوت الفلک مده باعث اولدینی چیقارتیلیرکه بوده طابک اولجه اشارت مخصوصه ایله اوکرشمش اولدینی برمسئله نک حقیقتی یعنی دوت الف مقداری مدک سبینی ایضاح ایدن و اشارت مذکور نک سبب وضعی گوسترن برتجوید قاعده سیدر .

تعلیم القرآن رساله سندمه کی تمریناته متعلق تجوید قواعدینی بوصورتله اوکره نن طلبه ارتق تصنیف علمی دائره سندمه تجوید اوقویا بیلیری یعنی بویولده اوقودی لان تجویدی کلایه سیایره اشته بوقابلیت آنک حلولدن اعتباراً - که مجلس کبیر معارفه مکاتب ابتدائیه ده بشنجی و مکاتب سلطانیه ده دردنجی صنفه ترفیع زمانی اولارق تقدیر ایدیلشدر - بورساله نک قسم نانیسنده مندرج تجوید قواعدی آنفاً ایضاح اولنان اصوله توفیقاً یعنی تکشیف طریقیله بوصنفلرک طلبه سنه اوقودی لور .

اخطار . — مکاتب ابتدائیه و سلطانیه ده طلبه یه اوکره دیله سی ضروری اولان تجوید قاعده لری درسلری تشکیل ایدن تمریناتی متعاقب ماده ماده ایراد اولونمشدر . معلم قسمنده کرک اصوله متعلق ایضاحات کرک تجویده دائر و یریلن فضله معلومات معلم اقتدیلر ایله دارالمعلمین و دارالمعلمات طلبه و طابکاته مخصوص اولدیغندن ابتدائیه و سلطانیه طلبه سی بوقسمک مندرجاتیله مکلف طوتولما مالیدر .

رسم عثمانی به وحرکه وضعی اصوله دأثر معلومات

(قرآن عظیم الشان محفوظدر : نه بر حرفی اکسیلدیله بیلیر . نه آکا بر حرف زیاده ایدیلده بیلیر .) علمای امت بومستلده متفقد لر .

قرآن مبینك زیاده و نقصان قبول ایتمه سی هم لفظنه ، هم خطنه شاملدر .
قرآن کریمك خطی فخر رسالت صلی الله تعالی علیه وسلم اقدمن حضرتلرینك زمان سعادتلرنده کی یازیلیشینه او یغون اوله جقدر . قرآنك بو وجهله یازیلیشنه (خط عثمانی) و (رسم عثمانی) دینلیر . سبب تسمیه بو خطك حضرت عثمان رضی الله عنه اقدمرك - زمان سعادته با امر رسالتناهی وحی کاتبلری طرفدن متفرق لوحه لره یازیلان آیات قرآنیه نك رسمنه موافق اولمق اوزره - کتاب شککنده یازدیردقلری مصاحف شریفه دن ، مصاحف عثمانیه دن آلمش اولماسیدر . [*]

رسم عثمانی ؛ اکثر مواضعده رسم عرفی به موافق اولوب یالکمز بعض یرلرده مخالف دوشمکده ایسه قرائت خصوصنده هیچ زورلنی یوقدر .

مصاحف شریفه من القدیم رسم عثمانی اوزره یازیله کلشدر . الحاله هذه مصرده ، هندده ، قازانده ، ایرانده ، فاسده مطبوع مصاحف شریفه نك رسم عثمانی به توفیق ایدلدیکی کورولمکده در . ممالك عثمانیه ده دخی بویوله یازلمش وحقی باصلمش مصاحف شریفه موجود اولمقله برابر مصاحف شریفه نك اکثری رسم عثمانی به تماماً موافق اولمایوب بر چوق یرلری اصلده بولونمایان الفلرك اثباتیه یازیلشدر . مصاحف مذکورده فضله یازلمش اولان الفلرك قرائتی اخلاص ایتمه دیکی ایچین لفظ قرآنی نی تبدیل دیمك اولمایاجنی بدیدار واوزون الفلری حرف صایما یارق همزه کی حرکه قیلندن عدایدنلره کوره بونده خطاً دخی زیاده لك اولمایاجنی درکار ایسه ده رسم عثمانینك عیناً محافظه سی اجماع علما ايله مقرر و باب والای مشیختپناهیجه ده رسم مذکورك محافظه سی ملترم بولوندیغنه وعلی الخصوص عموم اقوام اسلامیه خط عثمانی به اتباع ایدرکن بزم آیریلق احداث ایتمکلمز موافق اولامیه جفته بناء خط مذکورك تعمیمنه چالیشیلماسی هر حالده خیرلی اولور . شوراسی ده شایان اخطاردرکه قرآن کریم زمان سعادته و خلفای راشدین دورنده نقطه سز

[*] استاد محترم مرحوم حاجی ذهنی افندیك (القول السدید) نامنده کی تجویدی ايله مجلس تدقیق مصاحف شریفه و مؤلفات شرعیه هیئتلك نشر ایلدیکی (خط قرآن کریم) رساله سنده رسم عثمانی حقنده فضله معلومات و ابضاحات واردر .

حرفلر ایله یازیلیر وحرکه وسائر اشاراتدن خالی بولونوردی. صدر اسلامده استادکاملدن اخذ وتعلم خصوصنه فوق العاده اعتنا وحفظهده اهتیم اولونماسی حسیله خط مذکور ایله یازیلش اولان الواح ومصاحفی اوقومقده مشکلات چکلمزدی. فقط برنجی قرن هجری واسطه دوغرو دوغرو اوقویامیانلرک تکثر ایتیهسی وبالخاصه صیدانک تلمیمنده زورلق چکلمکه باشلانیلماسی حسیله ابتدا نقطه وحرکه ومؤخرأ دیگر اشارات احداث اولونارق حروفک تمیزی واعراب وتجوید احکامنک تطبیق قولایلاشدیریلدی وعلمای امت طرفدن بو ابداعات خوش کورولوب ابتدا چوجوقلره مخصوص، صوکرأ عمومه شامل اولارق مصاحف شریفده بواشارتلرک استعمالنه جواز ویریلدی.

حرکهلر، اشارتلر لغت واعرابی مد، ادغام، وقف کی تجوید حکملرنی کویتمکده اولدینی جهته لزومی ظاهردر. بو اشارتلرک استعمال قدیمه کوره ساکن اولان نون ومیم حرفلرینک جزمسز استعمالی غنلی اوقوناقلرینه واوزلرینه جزم اشارتی قولیلان حرفلری تعقیباً () علامتنک قوللانیلماسی اشارتسز حرفک شدهلی حرفه قلب ایله ادغام اولوناجغنه دلالت ایلر: مثلاً (کت) دییه اوقونمسی لازم کلن (کدت) لفظ جلیلی (کدت) صورتنده حرکهله نرک مقصده قولایلقله واریلیر. فقط بونی (کدت) صورتنده حرکهله مک مقصدی هیچ بر زمان تأمین ایدمهز. بلکه چوجوغک دالی مخرج مخصوصندن اوقویارق حتی قلقله یابارق خطایه دوشمه سنبیله بادی اولور. عالم اسلامک هر طرفنده باصیلان مصاحف شریفده بواسکی حرکهک استعمال ایدیلکده اولدینگی کوریورز. (تجویدی حرکه) نامیله اسمیه سی مناسب اولان بودرلو حرکهک فائده سنی برایکی چوجوقده تجزیه ایده رک کلاذق و (یَسِرُوا وَاُولَاتُکُمْ سَوَاءٌ) امر جلیل نبویسنه توفیقاً تعلیم القرآن رساله سنده بودرلو حرکه کی استعمال ایله دک. ناکه چوجوقلریمز قرآنی قولایلقله ودوزکون اوله رق اوقوسونلر. تورک عرقنک تشکلات فیه سی. کوزل قرآن اوقومغه مساعددر. تورکلردن قرآنی پک جید اوقور یوز بیکلرجه حفاظ وقراء یتشمش ایکن صوک زمانده کی تسیب واهالیزه اسفخوان اولماق ممکن دکدر. چوجوقلرمزه تجوید اوزره قرآن اوقوتق بعضلرینک زعمی وجهله امر اولوب عسیر هیچ دویماش ویا حقیقه اداسنه آلیشماش اولدقلری (ا ث ح خ ذ ط ع هـ) حرفلرنی و غنه و قلقله بی تعلیم و تجویدی حرکهک استعمالنی تعریف ایده رک بالسوهه تأمین ایدیلیر. رساله مزده بیان اولونان اصول و صایایه توفیقاً تعلیم اولونان صیدانک برسنه ظرفنده تجوید اوزره قرآن اوقومغه موفق اولاییله جکلرنی امیدایلرم. ومن الله التوفیق.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قسم اول

برینجی درس

حروف هما

ا	ب	ت	ث	ج	ح	خ	د	ذ	ر
ز	س	ش	ص	ض	ط	ظ	ع	غ	ف
ق	ك	ل	م	ن	و	ه	ی		

۱ — هر حرفك كندینه مخصوص برسی واردر. قولاق بوسسلی طایر و بری
برندن آیرد ایدر. معلم افندی او قورکن دقت ایتملی و آنك کیبی او قومغه چالیشمالیدر.

۲ — سس اغزردن نفس چیقارکن پیدا اولور. تجوید عالمملری هر حرفك سسی
باشقا باشقا اولماسنك سببی اینجه دن اینجه یه آراشدیرمشلر. سسك بوغاز، دیل و دوداق کیبی
اغزك مختلف محللرندن [مخرج] خروج ایتمه سی، اینجه ویا قالین، اوزون یا خود قیصا اولماسی،
نفس افارق یا خود طوتیلارق، دیل یوقاری قالقارق یا خود قالقما یارق چیقماسی کیبی کیفیاتدن
برقاچنك اجتماعیه هر حرفك كندینه مخصوص برسس ظاهر اولدوغنی بولمشلردر. ایشته
حرفلرك سسلرینی بللی ایدن مخرج، اینجه لك قالینلق کیبی کیفیاته (صفات حروف) دیرلر.

۳ — حروف هجاندن خ ص ض ط ظ غ ق [خص ضغظ ققط] حرفلری دائما یعنی
متحرکده اولسالر ساکنده اولسالر قالین او قونورلر. دیگر حرفلر اینجه او قونور ایسه ده
ایلروده کوریه جکی اوزره (را) نك و (الله) لفظ جلیله ده لامك قالین او قوندوغنی یرلرده واردر.

معلم قسمی

۱ — معلم اقدیلر قرآن کریمی کوزمل اوقویانلره ، قرآنه حرمت و تعظیم و احکامیه عمل ایدهلره جناب حقک دنیا و آخرتده نعم جلیله و درجات عالیله احسان ایده جکنه دائر معلومات ویره رک چوجوقلری تلاوت و تعلم قرآنه تشویق ایتمه لیدرلر .

۲ — حروف هجائک اسملری شویله بلله دیلمه لیدر : الف با تا ثا جیم حا خا دال ذال را زا سین شین صاد ضاد طا ظا عین غین فاقاف کاف لام میم نون واو یا .

۳ — حرفلرک مخرج و صفتلری سکون حائده اک کوزمل ظاهر اولدوغندن حرفلرک سسنى تعلیم ایچین معلم اقدیلر انلرک باشلرینه همزه مفتوحه کتیره رک اکن اوقومالی و طلبه یده بویله جه اوقوتمالیدر . فضله تعریفاته لزوم یوقدر : اُ ، اَبْ ، اَت .. آی

۴ — ایلك قرائتی یتیروب اغزلری قرآن اوقومغه آلیشمش اولان تجوید طلبه سنه صفات حروف حقنده بر فکر ویرمش اولمق اوزره برقاج حرفی مثلاً (ب) (و) (ح) (ق) حرفلری اوجونجی ماده ده کی تعریفه توفیقاً ساکن اوقومالی و دقتلری جلب ایدیلن طلبه یه (با)، (واو) حرفلرینک دوداقدن (حا) حرفنک بوغازدن (قاف) کدیل دیندن چیقدیغی؛ (با) ایله (قاف) ده نفسک آقاییوب (حا) ده (واو) ده آقادیغی؛ (با) (واو) (حا) ده دیل یوقاری قالمادیغی حالده (قاف) ده دیلك 'ماغه دوغری قالدیغی بولدوروب سویلتمه لیدر .

معلم اقدیلرک مقدمه رساله ده بسط اولونان اصول تدریسه ده تماماً رعایت ایتمه لری ؛ ازجمله مبتدیله تعلیم اولنورکن حروف هجائی دورت و یاشن قسمه بوله رک هر قسمی بردرسده کوسته رمه لری و هر حرفک، بالخاصه چوجوقلرک بحق اداسیله مألوف اولمادقلری (ا ع ث ح خ) حرفلرینک حسن تعلیمه و (ا ع) (ث س ص) (ذ ز ظ) (ت د ط ض) (ح خ ه) حرفلرینک یکدیگرندن تفریق و تمیزینه اهتمام ایلمه لری تکرار توصیه اولونور .

اشنای تلاوت قرآنده حرفلرک مخرج و صفتلرینه رعایت ایدلمه رک بربرینه قارشیدرلماسی کناهدر ؛ علم فقهده تصریح اولدوغی اوزره بعضاً نمازی بیله افساد ایدر . انک ایچین قرآن کریمی حقیه اوقومغه چالیشمق هرکسه لازم اولدوغی کی صبیانه تجوید اوزره تعلیم اتمک ده اقدیلره مترتب و جانب دینه من دندمعلم .

هر که نمربندری

ایکینجی درس

قمه

۱ وَاَوْ سَالَ وَعَدَ اخَذَ عَرَضَ رَفَعَ ضَرَبَ قَعَدَ
تَرَكَ بَطَلَ رَفَثَ سَرَقَ صَدَقَ وَهَبَ اَحَدَ دَخَلَ زَهَقَ
نَذَرَ نَظَرَ وَجَدَ عَشَرَ غَضَبَ خَتَمَ وَيَذَرَكَ

۱ — اوستون اشارته (فتحه) دیرلر . (مفتوح) ؛ فتحه ایله اوقونان یاخود اوستنه فتحه اشارتی قونولان حرف دیمکدر .

۲ — (را) حرفی مفتوح اولدوغی وقت قالین اوقونور: (ضَرَبَ) ده اولدوغی کیی .

معلم قسمی

برحرفی اوستون اوقومق ایچین دوداقلرک چوقجه آچیلماسی لازمدر. دوداق آچیلدینی صرهدده حرفک سیمی قیصاجه چیقاریلوب درعقب سس کسینلجه اوحرف اوستون اوقونمش اولور . اصول دائره سنده مبتدیله کوزه لجه تعلیم ویا زیلش برحرفک اوستون اوقونا جفنه علامت اولمق اوزره اوستنه (اوستون) دینیلن شو () اشارتک وضع اولونا جاغی قیهم ایدیله لیدر. اوستونه (فتحه) دینیلمه سی چین اداده آغزک [دوداقلرک] آچیلمه سندن ناشیدر.

اوچونجی درس

کمره

إِزَمَ عَوَجَ أَثَرَ فَصَمِقَ أَبَتِ بَيِدَ رَضِيَ نَهَفَ بَجَلَ

رَحِمَ هِيَ شَهْدَ خَسِرَ تَجِدَ اَذِنَ خَشِيَ سَفَهَ بَقِ
لَكَ كَمَثَلِ اَوَامِنَ تَرِنَ فَلَاثَ

۱ — اسره اشارتنه (كسره) ديرلر . (مكسور) ؛ كسره ايله اوقونان ياخود
آلتنده كسره اشارتی بولونان حرف ديمكدر.

۲ — (را) حرفی مكسور اولدوغی وقت اينجه اوقونور: (آ ث ر) ده اولدوغی كيي.

معلم قسمی

بر حرفی اسره اوقومق ایچین آغز پك آز آچیلارق و آلت دوداق بر آز آشاغی به
دوغری قیریلارق بو وضعیتده حرفك قیصاجه اوقونماسی لازم كله جكي؛ و یازیلش اولان
بر حرفك اسره اوقونا جغه علامت اولمق اوزره البته اسره (ر) اشارتنك قونولا جی
مبتدیلره آكلادیلالی و مقدمه رساله ده بیان اولونان اصوله توفیقاً بر جوق ممارسه لری پدیر یلارق
واوستون ايله مقایسه ایتدیر یلرك درس طلبه نك ذهنتده تقریر ایدیله لیدر.
اسره یه (كسره) تسمیه سنك سبی حین اداده دوداغك قیر یلما سیدر .

دوردونجی درس

ضمه

أَحْدَ غَفَى بُعِيَ تَجِدُ طَبَعَ ضَرَبَ نَرْتُ حَسَنَ صَحْفَ
خُلِقَ هُوَ جُمِعَ ذُكِرَ أَعْطَكَ زُبُرَ فَعَلَ قُضِيَ كُتِبَ
لُعِنَ غَمُّ إِنْزِيكَ وَضَعَ عَثَرَ يَصِلُ تَزُرُ ذُبِحَ

۱ — اوتورو اشارتنه (ضمه) و اوتورو ايله اوقونان ياخود اوستنده اوتورو
اشارتی بولونان حرفه (مضموم) ديرلر .

۲ — (را) حرفی مضموم اولدوغی وقت قالین اوقونور: (تَر ر) ده اولدوغی كيي.

معلم قسمی

حرفلری اوتورو اوقومق ایچین دوداقلر بوزوله رك بو وضعیتده حرفك قیصاجه

اوقونماسی لازم کله جکی، یازیلی بر حرفک اوتورو اوقونا جغه علامت اولارق اوحرفک اوستنه (۱) اشارتک قونولاجنی و بواشارته (اوتورو) دینلیدیکی - اصوله توفیقا - مبتدیلره آکلادیلاجق و اوستون واسره ایله مقایسه اجرا ایتدیر یله جکدر .
اوتورویه ضمه دینیلمه سی حین اداده دوداغک بوزولمه سندن ناشیدر .

مکونه نمبرلری

بشینجی درس

وَأَمْرٌ يَعْلَمُ ضُرِبَتْ يَضْرِبُ مِثْلُ يُسْتَهْزَأُ فَتَضَحُّ زُخْرَحُ
تُخْرِجُ أَرْجَهُ إِذَا أُرْلِفَتْ أَظْلَمُ فِرْعَوْنُ يَشْرَبُ اسْتَعْفِرُ يَفْعَلُ
أَكْبَرُ هَلْ سَوَاءٌ يَدَيَّ بِرَأْسٍ تَزُوقُ تُرْفَعُ شَرِبُ

۱ — غلط اوله رق جزدم دینیلمکده اولان اشارتک دوغرو اسمی (جزم) در .
بوکا (سکون اشارتی) ده دیرلر . (سکون) حرفک حرکه سزلک [یعنی اوستون واسره
واوتوروسزلک] حالیدر . (ساکن) ؛ اوستنده جزم اشارتی بولونان یاخود سکون ایله
اوقونان حرف دیمکدر .

(۲) بر حرفک سکون ایله اوقونا بیلمه سی ایچین کندیندن اول حرکه لی بر حرفک
بولونماسی لازمدر . بوندن دولایی کله لک باشنده ساکن حرف بولونماز .

۳ — (را) حرفک ساکن اولدوغی وقت قالین ویا اینجه اوقونماسی ماقبلنده کی [یعنی
کندیندن اولکی] حرفک حرکه سنه تابمدر : ماقبلنک حرکه سی فتحه ویا ضمه ایسه قالین ،
کسره ایسه اینجه اوقونور : تمرینده کی مثالرده اولدوغی کی .

معلم قسمی

۱ — معلم افندیلر لام ، میم ، واو کیی قلقله سز برایکی حرفی حرکات ثلثه و سکون
ایله اوقونارق سکونک کیفیتنی و حرکه لردن فرقنی ، بر حرفک ساکن اوقونا جغه علامت

اولارق اوسته جزم اشارتنك (۰) قونولدوغنى مبتدیلرما کلا ثمالی و اوقو یامایان چو جو قله ره
مهرانکی بر حرفك مثلا (کم) کله سنده میمك سا کن اوقونا جغنی اخطار ایچین میمی طوت،
جزملی اوقو، سا کن اوقو و یا خودلامی اوستون اوقو میمه اور کیبی همیرات قوللانیلما لیدر.
۲ — سکون تعیرینك سببی دوراق یرلرنده واقع حرفلرك بویله اوقونما سیدر .

۳ — تشدیدده سکون علامتلرندن اولدوغی کیبی جزم و تشدیددن عاری سا کن
حرفلر دخی واردر . ایلروکی درس لریمزده کوروله جکدر .

آلتینچی درس

سکونه نمریندره مابعد : نطقه - نونه رسمیک اظهاری

أَبْرَحَ زِدْ أَبْلَغُهُ وَجَدِكُمْ يَجِدُهُ أَقْرَبُ أَطْعَمُ أَمْ أَنْ
إِنْ هِيَ إِنْ أَخْرَى أَنْتُمْ لِمَنْ خَشِيَ أَخْنُ مِنْ غَيْرٍ مِنْ حَوْلِكَ
أَلَمْ تَرَ الْمُنْخَنَقَةَ أَذْبَرَ عَنْهُ نَظْمٌ ثَبَتُ

۱ — سا کن اولان نون حرفی دوراق یرنده بولونورسه یعنی کندیندن سوکرا هیچ
بر حرف کله زسه یا خود مابعدنده یعنی کندیندن سوکرا (اح خ ع غ ه) حرفلرن
بری بولونورسه اوزادیلما یارق بیلدی کمز نون سسی ایله اوقونور . نونك بویله یالکیز کندی
سسی ایله اوقونماسنه (اظهار) دیرلر . بوتیرینده کی مثاللرده اولدوغی کیبی .

بونی افاده ایتمک اوزده مستعمل تجوید لسانی شویله در : نون سا کنه (الله)
(حی) (خالق) (عدل) (غنی) (هاد) اسماء شریفه سندن برینك ایلك حرفنه
اوغراسنا اظهار اولور . مثلا (من غیر) ده نون اظهار اولور ؛ چونکه (غنی) ك
غیفته اوغرامشدر . بوراده اوغرامق تعیری ملاقاتك تورکجه سی اولوب بر حرفك
کندیندن سوکرا کی حرفه قارشى کله سی دیمکدر . طلبه نك یواش یواش کوزله
تورکجه اولان تجوید لساننه آلیشدر یلماسی مطلوبدر . فقط از برله یه رك دکل ا کلا یه رق .

۲ — میم حرفنده دورولسا یعنی سا کن اولان میم حرفدن سوکرا هیچ بر حرف